

Korjaa vanha alusrakenne

niin säästät rahaa

Katto kannattaa tarkistaa vuosittain. Näin vauriot voi korjata jo ennen kuin laho ja sienet pääsevät pesiytymään kattorakenteisiin.

VAIKEUSASTE:

Ei mikään hankala tehtävä, jos vain seuraat ohjeitamme.

AJANKÄYTTÖ:

Pari tuntia, mutta varaa koko urakkaan aamupäivä.

HINTA:

Noin 50 €, ja varastoon jää lisäksi sekä alushuopaa että nauloja.

Pieni halkeama kattotiilessä voi tuhota koko katon, jos tiiltä ei vaihdeta ajoissa uuteen. Katso, miten voit korjata puisen alusrakenteen.

Jos tiilikattoon on tullut vaurio, ei kestä kauan ennen kuin siitä alkaa vuotaa vettä sisään. Ajan myötä myös alusrakenne vaurioituu. Haljennutta kattotiiltä on usein vaikea nähdä, ja kun sen huomaa, vesi on jo alkanut vuotaa sisään.

Aivan uutta kattoa et joudu rakentamaan, mutta alusrakenne on syytä kor-

jata ennen kuin vioittuneet kattotiilet korvataan uusilla. Työ ei ole vaikea. Lue seuraavien sivujen ohjeet, niin näet, miten se tehdään vaihe vaiheelta.

Vaurio pitää korjata heti kun se huomataan, sillä jos kattorakenteisiin pääsee muodostumaan sienikasvustoa ja lahota, korjauksesta tulee väistämättä huomattavasti laajempi – ja kalliimpi.

Vaurion laajuus

Tämän verstaskaton takalappeelta löytyi pari haljennutta kattotiiltä. Ullakolla näkyi kosteusjälkiä ja tiesimme, ettei se lupaa hyvää, mutta emme olleet ajatelleet vielä muutama vuoteen uusia kokonaan vanhaa kattoa.

Poistimme kattotiilet ja aluskatteen estääksemme vaurioiden leviämisen alusrakenteeseen ja muihin kattorakenteisiin. Halusimme nähdä koko vauriokohdan laajuuden.

1 Poista vioittuneet tiilet. Ne vain nostetaan irti. Poista myös niiden ympäriltä muutama hyväkuntoinen kattotiili, jotta varmasti näet koko vauriokohdan alusrakenteen.

2 Selvitä vaurion laajuus. Pistä puukolla aluskatteen läpi ja katso, miten paljon lahota puualustassa on. Tässä kosteusvauriokohta näkyy selvästi tummana laikkanä.

3 Sahaa huonokuntoiset puuosat pois. Kattoruoteet ovat painuneet, ja tuuletuslistat alkaneet lahota, joten ne sahataan pois. Käytä käsisahaa.

4 Leikkaa alushuopaa pois vauriokohdasta ja sen ympäriltä. Poista kaikki kostuneet puuosat, jotta voit arvioida vaurion laajuuden. Kuvassa näkyy, miten kosteus on levinnyt alushuovan alle ja alusrakenteeseen on jo lahota.

5 Varoitus: Älä käytä särmäämätöntä lautaa alusrakenteessa. Näin on tehty tässä. Puun kuori on hyvä kasvualusta hyönteisille ja tuhoeläimille, varsinkin hieman kosteana. Sahaa laudoista kuori pois tai osta hieman kalliimpaa lautaa.

Kiinteä alusta laudasta tai levyistä

Alusrakenne suojaa kattorakennetta vedeltä, joka rankkasateella takoo kattotiiliä ja valuu niiden alle. Alusrakenne estää myös kondensoitumista ja sen aiheuttamia vaurioita.

Alusrakenteet rakennettiin ennen etupäässä laudoista ja alushuovasta. Jos talossasi on vanha tiilikatto, tiilien alta saattaa löytyä vastaava alusrakenne. Tällaisen alusrakenteen korjaamista käsitellään tässä artikkelissa.

Alusrakenne voidaan toki tehdä monesta muustakin materiaalista. Se voi olla pehmeä kalvo, joka on kiristetty palkkien päälle. Kalvoa on käytetty paljon viimeisten 20 vuoden aikana. Sitä ei valitettavasti voi korjata, joten se pitää vaihtaa ajoissa uuteen, sillä kalvon elinikä on hyvin rajallinen.

Alusta voi olla myös puukuitulevyistä, jotka on naulattu kattotuoleihin kiinni. Jos jokin levyistä vaurioituu, se vaihdetaan.

Kolmas ratkaisu on isot vanerilevyt, jotka naulataan tai ruuvataan kiinni ja verhoillaan kattuhuovalla. Vanerilevyjen hyvä puoli on se, että ne vakauttavat kattoa, koska ne on kiinnitetty kattotuoleihin. Kattotuolit eivät pääse huojumaan myrskylläkään.

Nämä asiat kannattaa pitää mielessä, kun oman katon vaihto jossakin vaiheessa tulee ajankohtaiseksi.

Lautoihin verrattuna kattovanerilevyt ovat nopeita asentaa. Tällä on enemmän merkitystä silloin, kun korjataan koko katto eikä vain vaurioitunutta kohtaa, kuten tässä artikkelissa.

Musta, kulunut kattotiili ja vanha punainen kattotiili, jotka pestiin puhdistusaineilla. Lopputuloksen huomaa jokainen.

Huuhtelee tiilikatto

Poista levä ja sammal ennen kuin ne aiheuttavat vaurioita.

Levä ja sammal sitovat kosteutta kattoon niin, ettei kosteus pääse haihtumaan. Sen vuoksi kasvusto kannattaa poistaa. Kertynyt kosteus imeytyy ajan myötä kattotiileen ja saa sen halkeamaan tai vioittumaan pakkasilla. Puhdas katto näyttää myös paremmalta, mutta tärkein syy tiilien pesuun on katon kestävyys – uusi katto maksaa paljon.

Keskustelimme joidenkin valmistajien kanssa ja he suosittelevat, että katto ruis-kutetaan puhdistusaineella sen jälkeen,

kun pahin lika on ensin poistettu jäykällä harjalla. Puhdistusaineet jätetään kattopintaan, ja seuraavan sateen tullen kaikki lika, levä ja sammal irtaantuu katosta. Muista pestä myös vesikourut ja syöksytorvet, jotta ne eivät tukkiudu. Voi hyvin viedä vuoden, ennen kuin pesun vaikutuksen näkee kunnolla.

Kattotiilet voi myös poistaa ja pestä alhaalla yksi kerrallaan. Sen jälkeen ne pitää laittaa siististi takaisin paikoilleen. Tätä ei voi tehdä kovin ison katon kanssa.

Joidenkin mielestä katon voi pestä korkeapainepesurilla tai teräsharjalla. Se ei kannata, sillä kattotiilien pinta saattaa vaurioitua, minkä jälkeen levä tarttuu niihin entistäkin helpommin.

Poista lahot osat

1 Poista tarvittaessa useampi kattotiili ja ruode. Korjausaluetta voi joutua laajentamaan, jotta kaikki lahot osat saadaan poistettua ja terve puu esille. Käsittele tiiliä varoen, sillä niitä tarvitaan vielä.

2 Sahaa alusrakenteeseen reikä. Älä turhaan säästele lautoja, vaan poista kaikki lahonneet kohdat, jotta alusrakenteeseen ei jää lahota, joka leviää uusiin lautoihin.

3 Liitoskohtien pitää olla kattotuolien kohdalla. Katkaise ruoteet ja alusrakenne kattotuolin keskeltä, jotta saat naulattua ne siihen myöhemmin. Poista myös vanhat naulat, jotta saat työnnettyä uuden alushuovan vanhan alle.

Korjaa alusrakenne

Kun kaikki vanha laho puu on sahattu pois ja jäljellä on vain tervettä puuta, voidaan tilalle sovittaa uudet laudat.

Varmista, että uudet laudat ovat yhtä paksuja kuin vanhat. Jos ne ovat aavistuksen ohuempia, kiilaa ne tasoon parilla kattohuopakaistaleella tai kovalevyypalalla. Varmista myös, että laudat ovat sopivan pituisia, ja naulaa ne sitten kiinni kattotuoleihin.

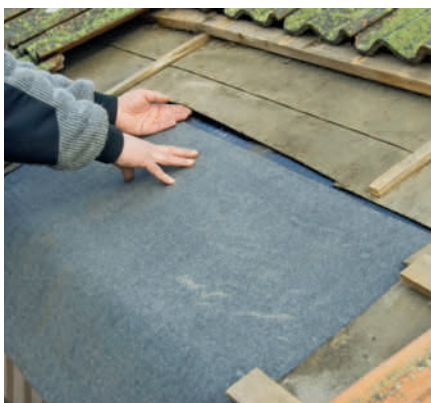
1 Sahaa uudet laudat. Käytämme tässä ponttilautoja, mutta olisimme voineet käyttää myös kattovanerilevyjä. Tärkeintä on, että löydät sopivan paksuuden, joka vastaa vanhaa alusrakennetta.

2 Naulaa laudat kattotuoleihin kiinni. Jos laudat eivät ole aivan yhtä paksuja kuin vanhat laudat, kiilaa lautoja hieman ylöspäin. Viimeinen lauta kavennetaan pyörösahalla, jota se myötäilee muuta kattorakennetta.

3 Mittaa alushuovan koko. Levitä rulla ja ota mitat niin, että huopa limittyy reilusti joka sivulta. Leikkaa alushuopa.

4 Työnnä huopa vanhan huovan alle. Varmista, että se yltää mahdollisimman pitkälle ja asettuu täysin tasaisesti.

5 Tiivistä saumakohdat. Nosta vanhaa huopaa ja pursota kahden alushuopakerroksen väliin 2 tai 3 paksua kattokitti-/tiivistysmassavanaa. Paina huopakerroksia lujasti toisiaan vasten.

TURVALLISUUS

Naulaa käsi ylösalaisin.

Sen sijaan että pitäisit naulaa peukalon ja etusormen välissä, kokeile kääntää käsi niin, että kynnet ovat alaspäin ja pitää naulaa etu- ja keskisormen välissä. Tällöin et satuta itseäsi pahasti, vaikka iskisit vasaralla vahingossa hieman naulasta ohi.

Pitele naulasta kiinni kämmen ylöspäin.

6 Kiinnitä huopa huopakatonau-loilla. Käytämme tässä 20 mm nauloja, mutta nauloja on tarjolla montaa eri pituutta eri alustoja varten. Kiinnitä naulat limittäin, jotta sadesei ei pääse irrottamaan huopaa myrskylläkään.

7 Kiinnitä huopa reunan yli. Vanha katto oli tehty näin, joten seuraamme samaa mallia. Voit käyttää myös peltistä räystäslistaa, johon huopa kiinnitetään niin, että se johtaa veden suoraan kattokouruille.

Viimeistele työt

Kun alusrakenne on korjattu, tiivistetty ja naulattu, puuttuvat vain tuuletusvälistat ja ruoteet ennen kuin kattotiilet asennetaan takaisin paikoilleen. On tärkeää, että listat ja ruoteet ovat samankokoista puutavaraa kuin vanhatkin, jotta kattotiilet saadaan asennettua oikein. Korjauksen jälkeen voi olla varma, että tuuli ei revi kattotiiliä irti eikä sadevesi pääsee niiden välistä sisään.

Mittaa nykylistat tarkasti ja osta muutamia hieman liian isoja listoja, jos et saa täsmälleen samankokoisia. Kirvesmies oikaisee listat paksuuteen nopeasti, tai voit tarttua höylään itse.

1 Mittaa ruoteiden koko. Puutavaran koko ei ole enää täysin sama kuin ennen, joten tarkista vanhojen ruoteiden koko ennen uusien ostoa. Voi olla, että joudut hieman höyläämään uusia ruoteita, jotta niistä tulee yhtä paksut kuin vanhoista.

2 Naulaa ruoteet kiinni. Käytämme tässä 28 x 70 mm rimoja, jotka on höylätty 25 x 50 mm mittaan, jotta ne vastaavat vanhoja. Jos ruoteita tarvitaan useita, pyydä puusepän apua, sillä höyläämistä tulee paljon.

3 Alin ruode on paksumpi. Siitä tehdään paksumpi, sillä alimmalla kattotiilellä ei muuten ole mitään minkä päällä levätä katon alareunassa. Alimman ruoteen päälle kiinnitetään toinen ruode.

4 Alusrakenne on valmis. Jäljellä on enää kattotiilien latominen takaisin paikoilleen. Katto uusitaan parin vuoden päästä, mutta siihen asti kattorakenteet on nyt suojattu lisävaurioilta.

TARVIKELUETTELO

Tarvikkeet

- Kattohuopaa
- 22 x 95 mm ponttilautoja
- Huopanauloja, 20 mm
- 28 x 70 mm rimoja, höylätty 25 x 50 mm mittaan
- Kattokittiä/tiivistemassaa

Kaikki tiilet ovat jälleen paikallaan

Itse asiassa vain kaksi kattotiiltä kaipasi vaihtoa, ja ne me löysimme varastostamme. Jos et ole yhtä onnekas, käy rakennusapteekeissa tai varaosapankeissa katsomassa, löytyisikö sieltä sopivia kattotiiliä.

